Valtioneuvoston jatkokirjelmä UJ 20/2026 vp eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2023/956 (nk. hiilirajamekanismin) muuttamisesta sen soveltamisalan laajentamiseksi jatkojalostustuotteisiin ja mekanismin kiertämisen ehkäisemiseksi

Juhani Tirkkonen, TEM

Eduskunnan talousvaliokunta 10.11.2026

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Hiilirajamekanismi – nykytila & tausta

- **Tavoitteena:**
  - hiilivuodon torjunta siten, että EU-tuontituotteiden hinnat heijastaisivat nykyistä paremmin niiden hiilisisältöä
  - samalla kannustaa kolmansia maita, ulkomaisia valmistajia ja EU-alueen tuojia vähentämään päästöjään.
- **Soveltamisala: rauta- ja terästeollisuus, alumiini, lannoitteet, sementti, sähkö ja vety**
  - Tuonnissa Suomeen suurimmat ryhmät lannoitteet, teräs, alumiini
  - Tuotannossa Suomessa merkittäviä terästeollisuus ja lannoitteet
- **Päästösisältöön lasketaan tuotteen tuotannosta aiheutuvat suorat päästöt.**
  - Suorat päästöt sisältävät myös tuotteen päästöjen kannalta keskeisten prekursorien päästöt
  - Rajatulle joukolle tuotteita sisältöön lasketaan myös epäsuorat päästöt (lannoitteet & sementti)
- **CBAM-maksun määrään voi hakea vähennystä EU:n ulkopuolella maksetun päästömaksun perusteella.**
- **Yhteensopivuus WTO-sääntöjen ja muiden EU:n kansainvälisten sitoumusten kanssa**

CBAM:n vahvistamisen ehdotus, laajennus jatkojalostustuotteisiin

- **Komissio julkaisi 17.12.2025 ehdotuksen hiilirajamekanismin soveltamisalan laajentamiseksi jatkojalostustuotteisiin ja mekanismin kiertämisen ehkäisemiseksi.**
- **Eduskunta käsitellyt U-kirjelmän U 19/2026 vp**
- **Yleisnäkemys 12.6. ja Euroopan parlamentin kanta 15.9.**
- **COREPER kanta haetaan 18.11.**
- **Käynnissä kolmikantaneuvottelut, tämän hetken tiedon mukaan viimeinen trilogineuvottelu on 30.11.**

Euroopan parlamentin lisäykset, tuonnin arvossa Suomeen merkittävimpiä tuotteita

- **Euroopan parlamentti ehdottaa 443 tuoteluokan lisäämistä soveltamisalaan komission ehdotukseen verrattuna. Osittain parlamentin lisäykset soveltamisalaan ovat päällekkäisiä neuvoston ehdotusten kanssa, sillä neuvoston ja parlamentin näkemyksissä on 162 yhteistä tavarakoodia.**

CN-koodi	Nimi
8504	Sähkömuuntajat, staattiset sähkömuuttajat (esim. tasasuuntaajat) ja induktorit; niiden osat
85023100	Generaattoriyhdistelmät, tuulivoimalla toimivat
8481	Hanat, venttiilit ja niiden kaltaiset laitteet putkijohtoja, höyrykattiloita, säiliöitä, astioita tai niiden kaltaisia tavaroita varten, mukaan luettuna paineenalennus-venttiilit ja termostaatin ohjaamat venttiilit
8409	Osat, jotka soveltuvat käytettäviksi yksinomaan tai pääasiallisesti nimikkeen 8407 tai 8408 moottoreissa
8483	Voimansiirtoakselit mukaan lukien nokka-akselit, ja kampiakselit; laakeripesät ja liukulaakerit; hammas- tai kitkapyörästöt; kuula- tai rullaruuvit; vaihdelaatikot ja muut vaihteistot, myös momentinmuuntimet; vauhtipyörät sekä hihna
85081100	Pölynimurit, mukaan lukien kuiva- ja märkäimurit, yhteenrakennetuin sähkö-moottorein, teho <= 1500 W ja pölypussin tilavuus <= 20 l
90183900	Neulat, katetrit, kanyylit ja niiden kaltaiset tavarat, mukaan luettuna hammas- tai eläinlääketieteessä tai kirurgiassa käytettävät (paitsi injektioruiskut, putki-maiset metallineulat ja haavanompeluneulat)

Laajennuksen kriteeristö

- **Keskeinen ero komission, neuvoston ja Euroopan parlamentin soveltamisalan laajennusehdotuksissa on se, mihin kriteeristöön ne pohjautuvat.**
- **Komission käyttämissä kriteereissä arvioidaan tavarakoodikohtaisesti kansainvälisen kaupan merkittävyyttä, tuotteeseen sisältyvän hiilikustannuksen osuutta. Komission valintamenetelmässä on myös laadullisesti arvioitu ja lisätty muutamia tuotteita, jotka ovat hiilivuotokriteeristön perusteella valittuja tuotteita täydentäviä tai korvaavia.**
  - Komission valintamenetelmässä on myös laadullisesti arvioitu ja lisätty muutamia tuotteita, jotka ovat hiilivuotokriteeristön perusteella valittuja tuotteita täydentäviä tai korvaavia.
- **Neuvoston yleisnäkemyksessä noudatettiin komission metodologiaa, mutta EU-tuotannon päästösisältöön perustuvaa kriteeriä madallettiin ja lisättiin samalla arviointiin myös laadullisia elementtejä.**
  - Komissio arvioi, että suurin osa niistä neuvoston lisäyksistä, jotka on tehty laadullisin perustein, liittyy tuotteiden korvattavuuteen.
  - Neuvoston yleisnäkemys kuitenkin sisältää komission arvion mukaan noin 40 tuotekoodia, jotka on tuotu osaksi yleisnäkemystä muilla laadullisilla perusteilla kuin korvattavuudella.
- **Neuvoston tavoin myös Euroopan parlamentti madalsi tuotannon päästösisältöön perustuvaa kriteeriä.**
  - Euroopan parlamentin ehdotukset sisältävät noin 150 tuotekoodia, jotka eivät kuulu komission ehdotuksen tuoteperheisiin ja joille näin ollen ei ole selkeää korvattavuuden perustetta.

CBAM:n vahvistamisen ehdotus; tilannekuva trilogineuvotteluihin

Komission ehdotus 17.12.2025	Neuvoston yleisnäkemys 12.6.2026	Euroopan parlamentti 15.9.2026
180 CN-koodia	Noin 380 CN-koodia	Noin 600-620 CN-koodia
Jatkojalostuslaajennus voimaan 1.1.2028	Jatkojalostuslaajennus voimaan 1.1.2028 + vuosittainen uudelleenarviointi	Jatkojalostuslaajennus voimaan 1.1.2028
Kolmasmaakohtaiset oletusarvot kaikille CBAM-tuotteille	Yksinkertaistetut oletusarvot monimutkaisille tuotteille	Kolmasmaakohtaiset oletusarvot kaikille CBAM-tuotteille
Komissiolla valta delegoidulla asetuksella määräaikaisesti kaventaa soveltamisalaa	Komissiolle valta kaventaa määräaikaisesti soveltamisalaa edellyttäen: 1) Hinnan nousuun liittyvät kriteerit täyttyvät 2) täytäntöönpanoasetus hyväksytty, jolla todetaan vakavat ja ennakoimattomat olosuhteet	Määräaikaisen soveltamisalan kaventamisen artikla poistettu
Uusia mekanismin kierron ehkäisyn toimia	KOM:lle tiukat aikarajat (3 kk) listata erityisessä riskissä olevat maa-tuote-parit, joiden osalta maahantuojien tulee toimittaa lisätodisteita.	Erityisen riskin maa-tuote-pareille lähtökohtainen oletusarvojen käyttö

Soveltamisalan laajennus etämyyntiin

- **Euroopan parlamentti ehdottaa, että CBAM:n soveltamisalaan tuotaisiin myös verkkokaupan etämyynti. CBAM-velvollisuudet ulotettaisiin tällöin koskemaan verkkokaupan etämyynnin tuojia, joiden tulisi jatkossa hakea valtuutetun CBAM-ilmoittajan lupaa.**
- **Parlamentti perustelee muutoksien välttämättömyyttä sillä, että CBAM:n laajentuessa kuluttajille suunnattuihin lopputuotteisiin kilpailutilanne markkinoilla ei olisi tasainen, jos verkkoalustoilta tapahtuva myynti olisi CBAM-velvollisuuksien ulkopuolella.**
- **Euroopan parlamentin ehdotuksen perusteella on epäselvää, milloin etämyynnin CBAM-velvoitteita koskeva sääntely tulisi voimaan. Käytännössä etämyyjät tulisivat mahdollisesti CBAM-velvoitteiden alaisiksi aikaisintaan 1.7.2028 lähtien, kun etämyyjät tulevat tulli- ja verovelvollisiksi kaikesta etämyynnistä.**

Muita neuvottelukysymyksiä mm.:

- **Soveltamisalan tilapäinen kaventaminen (artikla 27a), EP ehdottaa koko artiklan poistoa, kun taas neuvosto teki rajauksia**
- **Euroopan parlamentti ehdottaa soveltamisalaan lisättäväksi kuluttajaperäistä alumiiniromua niin, että maahantuojien tulisi lähtökohtaisesti käyttää CBAM-velvollisuuksien perusteena oletusarvoja**
- **Mekanismin kierron käytänteet: sekä neuvosto että Euroopan parlamentti esittävät kiristyksiä ja täsmennyksiä mekanismin kierron ehkäisemiseksi komission ehdotukseen verrattuna.**
- **Euroopan parlamentti ehdottaa lisäksi neuvostosta ja komissiosta poiketen, että korkean mekanismin kierron riskin kolmasmaa-tuote-parien osalta EU-tuontiin sovellettaisiin lähtökohtaisesti oletusarvoja (artikla 6(7)). Komissio määrittäisi parlamentin esityksessä ehdotettuja perusteita noudattaen nämä korkean riskin kolmasmaa-tuote-parit. Jos maahantuoja täyttäisi myöhemmin määriteltävät tarkemmat kriteerit, jotka osoittavat, että korkea mekanismin kierron riski on poistunut, olisi toteutuneiden päästötietojen käyttö mahdollista.**
- **Parlamentti ehdottaa, että mikäli EU:n ehdokasmaassa, jossa vallitsee artiklan 30(7) mukainen poikkeuksellinen ja välitön turvallisuustilanne, eikä ehdokasmaassa ole mahdollista suorittaa paikan päällä tehtävää CBAM:n päästötodentamista turvallisuus- tai pääsyrajoitteiden takia, komissio sallisi oletusarvojen käytön ilman korotuskerrointa.**

Valtioneuvoston kanta 1/4

- **Valtioneuvosto katsoo, että hiilirajamekanismi on keskeinen instrumentti hiilivuodon torjunnassa sekä kolmansien maiden kannustamisessa kunnianhimoiseen päästöjen hinnoitteluun. (U19/2026 vp)**
- **Valtioneuvosto tarkastelee soveltamisalan laajennusta Suomen kokonaisedun kannalta, ottaen huomioon suomalaisen teollisuuden kilpailukykyedellytysten turvaamisen. (U19/2026 vp)**
- **Valtioneuvosto pitää esillä, ettei jatkojalostustuotteiden laajennuksen ja romuun liittyvän laajennuksen vaatimien tietotarpeiden aiheuttaman hallinnollisen taakan tulisi kasvaa suhteettoman suureksi laajennuksella saavutettaviin hiilivuodon torjuntahyötyihin verrattuna. (U19/2026 vp)**
- **Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komissio voi tarkastella kynnysarvoa säännöllisesti mekanismin kiertämisen ehkäisemiseksi ja sen varmistamiseksi, että mekanismin päästökattavuus säilyy korkeana. (U13/2025 vp)**

Valtioneuvoston kanta 2/4

- **Suomi pitää erittäin tärkeänä, että jatkojalostuslaajennuksen soveltamisala perustuu objektiivisiin ja läpinäkyviin, hiilivuotoperusteisiin kriteereihin. Koska hiilirajamekanismin kehityksessä tulee edetä asteittain ja hallitusti, Suomen tavoitteena on, että jatkojalostuslaajennuksen tavaraluokkien listaa ei neuvoston yleisnäkemyksestä enää merkittävästi laajennettaisi, mikäli vaikutusarvioinnit puuttuvat eikä laajennus riittävästi perustu edellä mainittuihin kriteereihin.**
- **Suomi huomauttaa, että harkitsemattomasti laajennettu jatkojalostuksen soveltamisala ilman riittävän huolellista hiilivuotoriskiin perustuvaa arviointia voi aiheuttaa ennakoimattomia kilpailukykyongelmia käyttävälle ja maahantuovalle teollisuudelle, aiheuttaa tuotantopanosten saatavuushäiriöitä EU:n strategisesti tärkeille toimialoille ja asettaa kyseenalaiseksi mekanismin WTO-yhdenmukaisuuden sekä ympäristöperusteisuuden.**

Valtioneuvoston kanta 3/4

- **Suomelle on keskeistä, että hiilirajamekanismin mukaan CBAM-velvollisilla maahantuojilla on lähtökohtaisesti mahdollisuus käyttää toteutuneita päästötietoja CBAM-velvollisuuksien täyttämisessä. Tämä periaate on tärkeä EU:n päästökaupan peilaavuuden, mekanismin WTO-yhteensopivuuden ja sen kannalta, että kolmansien maiden laitoksille syntyy aidot kannusteet vähähiilisyysinvestointeihin. Toteutuneiden päästötietojen käytön mahdollistaminen tulisi ottaa huomioon laadittaessa sekä mekanismin kierron ehkäisyn toimia että harkittaessa kuluttajaperäisen romun lisäämistä soveltamisalaan.**

- **Mekanismin käytännön toimeenpanon ja toteutettavuuden kannalta Suomi pitää perusteltuna, että komissiolle annetaan mahdollisuus asettaa tietyille monimutkaisille tuotteille globaalit oletusarvot.**

Valtioneuvoston kanta 4/4

- **Suomi voi tarkastella mekanismin laajentamista koskemaan etämyyntiä toimien tehokkuus, hallinnollinen taakka ja käytännön toteutettavuus huomioiden.**

- **Hallitusohjelman mukaisesti Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi (E 73/2025 vp). Ukrainan turvallisuustilanteen vuoksi Suomi katsoo, että komission tulisi selvittää mahdollisuutta myöntää rajattuja poikkeuksia Ukrainassa sijaitsevien laitosten päästöjen todentamiskriteereihin, esimerkiksi sallimalla määräaikainen poikkeaminen todentajan fyysisestä laitosvierailuvelvoitteesta.**

Kiitos!